

postmottak@kd.dep.no

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo

Telefon 21 02 34 00

Telefaks 21 02 34 01

Besøksadresse Tollbugata 35

Kontingentkonto 8380 08 68621

Bankkonto annet 8380 08 68605

post@forskerforbundet.no

www.forskerforbundet.no

Foretaksnr 971 422 505

Deres ref:

Vår ref: 93581/1

Vår dato: 31.10.2013

Høringsuttalelse - forslag til endringer i universitets- og høyskoleloven

Forskerforbundet viser til Kunnskapsdepartementets høring på forslag til endringer i lov av 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler på høring. Forskerforbundet oversender med dette sin høringsuttalelse til endringsforslagene.

Høringsnotatet foreslår en rekke endringer og Forskerforbundet har kommentarer til flere av disse. I det følgende kommenterer vi endringsforslagene i den rekkefølge de har i høringsnotatet. Forskerforbundet støtter de endringsforslagene som ikke er kommentert nedenfor.

1 Forslag 3 - klage på vedtak om generell godkjenning av utdanning.

Forskerforbundet slutter seg til departementets vurdering og forslag til endring. Vi vil samtidig påpeke at det er nødvendig å tydeliggjøre hvordan de som får avslag skal gå frem for å få klagenemndas vurdering av om vedtaket skal oppheves.

2 Forslag 5 - rett til utsatt eksamen.

Forslaget om rett til utsatt eksamen i tre uker etter fødsel er en halvering av arbeidsmiljølovens minimumsbestemmelse om fødselspermisjon i §12-4 «Etter fødselen skal mor ha permisjon de første seks uker, med mindre hun fremlegger legeattest om at det er bedre for henne å komme i arbeid.» En fødsel er en stor påkjenning og mange vil ikke være i stand til å gå opp til eksamen allerede tre uker etter fødsel. Forskerforbundet mener derfor at bestemmelsene om rett til utsatt eksamen må ta utgangspunkt i bestemmelsene i arbeidsmiljøloven. Dersom det er flere studenter som har rett til utsatt eksamen av ulike årsaker, kan institusjonene samordne disse i én eksamen.

3 Forslag 7- fusk ved ”gjennomføring av eksamen”

Forskerforbundet slutter seg i hovedsak til departementets forslag. Vi vil likevel kommentere setningen i «7.2 Departementets forslag» hvor det står at «De hjelpemidlene en student legger på pulten klar for bokkontroll er de hjelpemidlene studentene akter å ha tilgjengelige under eksamen». Vi ønsker å presisere at det er viktig at dette ikke tolkes for bokstavelig, slik at studenter som forbereder seg til eksamen ved å legge fram hjelpemidler samt det som skal ryddes bort på pulten kan bli tatt for fusk. Det er viktig at eksamensinspektørene ikke kontrollerer hvilke hjelpemidler en student har lagt på pulten før studenten har fått lagt bort sekk/veske på anvist plass i eksamenslokalet.

4 Forslag 8 - informasjonsutveksling om vedtak om fusk og bruk av falske dokumenter

Forskerforbundet mener at det må vurderes hvor lenge informasjonen skal oppbevares i slike register og at denne begrensningen tas inn i loven. For øvrig slutter Forskerforbundet seg til forslaget.

5 Forslag 10 - dekning av kostnader til advokat i utestengingssaker

Forskerforbundet slutter seg i hovedsak til forslaget, men etterlyser noen presiseringer i forslaget. Det er behov for å presisere hva som skal til for at departementet eller klagenemden avgjør at det er brukt for lang tid. Vi ønsker også noen presiseringer for å understreke hvilke utgifter som dekkes av staten:

- I tilfeller hvor salæret blir satt ned på bakgrunn av vurdering gjort av departementet eller klagenemd skal det økonomiske tapet ikke tilfalle studenten. Advokat eller talsperson er den faglige eksperten i slike saker, og må holdes ansvarlig for vurderingen av hvor lang tid en sak trenger.
- Forskerforbundet vil også foreslå at § 4-8 femte ledd, andre punktum endres til «Nødvendige utgifter til dette dekkes av staten» og § 4-11 annet ledd, andre punktum endres til «Staten dekker alle omkostninger ved søksmålet for tingretten, lagmannsretten og høyesterett, herunder også nødvendig honorar til saksøkers advokat etter den offentlige salærsats.»
- Verken student eller utdanningsinstitusjon skal lide økonomisk ved særskilte skikkethetsvurderinger. Den økonomiske byrden for studenters juridiske hjelp tilknyttet skikkethetsaker bør ikke tilfalle utdanningsinstitusjonen som tar ut skikkethets sak. Det kan føre til ulik behandling av studenter, og i verste fall virke som et disinsentiv for å sette i gang en særskilt skikkethetsvurdering. Utgiftene bør dekkes av en dedikert nasjonal pott.

6 Forslag 11 - tvungen avslutning av doktorgradsutdanning

Forskerforbundet mener at det må skilles mellom tilsatte stipendiater og doktorgradskandidater uten tilsetningsforhold.

For tilsatte doktorgradsstipendiater kan det ikke skilles mellom doktorgradsstudiene og tilsetningsforholdet når det kommer til sanksjoner som innebærer tvungen avslutning. Forskerforbundet vil derfor understreke at forslaget om å delegere til institusjonene å fastsette nærmere regler for tvungen avslutning vil svekke stillingsvernet, åpne for lokale forskjeller og svekke rettsikkerheten til de ansatte stipendiatene. Tilsatte doktorgradsstipendiater må behandles på linje med andre tilsatte i spørsmål om vesentlig mislighold og grov uaktsom uredelighet etter reglene i arbeidsmiljøloven og tjenestemannsloven. Det er ikke grunnlag for å forskjellsbehandle tjenestemenn som er tilsatt i stipendiatstilling fra andre tjenestemenn i disse spørsmålene. Tvungen avslutning kan derfor bare skje dersom det er hjemmel for opphør av arbeidsforholdet i hhv tjenestemannsloven og arbeidsmiljøloven. Dette tilsier at reglene om opphør av arbeidsforholdet i eksisterende lovverk er tilstrekkelig for å ivareta spørsmålene om tvungen avslutning for tilsatte doktorgradsstipendiater. I tråd med dette må det også være slik at det er tilsettingsmyndigheten som skal fatte vedtak om tvungen avslutning og opphør av tjenesten og ikke klagenemnden.

For doktorgradskandidater som ikke har et tilsetningsforhold er det også problematisk at det overlates til institusjonene å lage lokale regler fordi det ikke sikrer likebehandling og dermed ikke sikrer rettsikkerheten godt nok. Vedtak om tvungen avslutning er en streng reaksjon og stigmatiserende for den enkelte og Forskerforbundet foreslår at regler for dette fastsettes i universitets- og høyskoleloven. Doktorgradskandidater uten tilsetningsforhold kan i noen tilfeller ikke ha inntekt og må i såfall likestilles med studenter når det gjelder rett til å få dekket advokatutgifter av institusjonen.

7 Forslag 16 - innstegsstilling – ansettelse på innstegsvilkår

Forskerforbundet mener at innstegsstillingen er mangelfullt utredet og at det er for tidlig å igangsette forsøk. Her vil vi blant annet peke på at forholdet mellom innstegsstillingen og den eksisterende stillingsstrukturen ikke er avklart. Videre at innstegsstillingens forhold til den øvrige bruken av midlertidig tilsetning og bruken av postdoktorstillingen heller ikke er avklart. Dette må utredes før stillingen opprettes. Dersom stillingen likevel skal innføres må dette skje som en prøveordning på de utvalgte fagområdene.

Forskerforbundet viser til at formålet med innstegsstillingen er å sikre større forutsigbarhet i forskerkarrieren. Forskerforbundet mener at fast tilsetning skal være hovedregelen og at videre kvalifisering etter avlagt doktorgrad skal skje innenfor rammen av fast tilsetninger. I lys av dette er Forskerforbundet skeptiske til at det opprettes flere særordninger for de vitenskapelige ansatte som er med på å undergrave ordinære arbeidsrettslige prinsipper som gjelder arbeidslivet for øvrig. Denne gruppens arbeidsforhold er preget av høy arbeidsbelastning, konkurranse, kontroll og uforutsigbarhet. Et hovedproblem i dagens forskerkarriere er den utstrakte bruken av midlertidig tilsetning og de lange midlertidige karrierene. En årsak til den høye bruken av midlertidig tilsetning er at statlige universiteter og høyskoler gjennom tjenestemannsloven og universitets- og høyskoleloven har større adgang til å tilsette midlertidig enn øvrig arbeidsliv.

Uten at det skjer innstramming i lovverket vil innføringen av innstegsstillingen bidra til ytterligere utvidet adgang til midlertidig tilsetning i sektoren. Forskerforbundet foreslår at innstramming av adgangen til midlertidig tilsetning enten skjer ved at innstegsstillingen erstatter postdoktorordningen, eller ved at adgangen til å tilsette midlertidig etter tjenestemannsloven strammes inn.

Regler om prøvetid er gitt i eksisterende lovverk og innstegsstillingen skal ikke være en utvidet prøvetid for vitenskapelig tilsatte. Innstegsstillingen skal være en faglig kvalifiseringsstilling og universitets- og høyskoleloven må derfor tydelig angi hvilket kompetansenivå innstegsstillingen skal kvalifisere til. Forskerforbundet mener derfor at det må fastsettes i loven at ved vurderingen av fast ansettelse skal det bare vektlegges om kandidaten er professorkompetent. Det kan ikke overlates til den enkelte institusjon å spesifisere hvilke krav som skal legges til grunn i den avsluttende vurderingen, slik det er foreslått i lovforslaget.

Ved oppnådd kvalifikasjon skal den tilsatte ha rett til fast tilsetning på dette stillingsnivået. Forskerforbundet støtter derfor alternativ 1 i høringsforslaget om at ved oppnådd kompetansekrav så «ansettes vedkommende i fast stilling ved utløpet av prøveperioden.»

I dagens stillingsstruktur kvalifiserer avlagt doktorgrad til tilsetning som førsteamanuensis. Innstegsstillingen må følgelig kvalifisere for tilsetning til stillingen som professor. Forskerforbundet mener derfor at §6-4 første ledd bokstav k bør endres til: « i innstegsstilling med sikte på kvalifisering for tilsetning på professornivå»

Forskerforbundet mener at det bør være anledning til å be om å bli vurdert for professorkompetanse underveis i løpet av tilsetningsperioden.

Innstegsstillingen må gi et realistisk kvalifiseringsløp frem til tilsetning som professor. Dette innebærer at tilsetningsperioden minst må være syv år og at stillingen minst må ha 75% tid til FoU for å sikre videre kvalifisering.

Hvis stillingen finansieres innenfor institusjonenes eksisterende budsjettammer vil det bli mindre fast tilsetning enn i dag. For å sikre at stillingen ikke fortrenger fast

tilsetting må stillingen derfor finansieres ved hjelp av friske midler over statsbudsjettet. Rundsummen må være tilstrekkelig til å kunne dekke både lønns- og driftsutgifter.

Innstegsstillingen må opprettes som en egen stillingskode på lønnsplan 17.510 på statens hovedtariffavtale og lønnsmessig på LR 24 på samme nivå som postdoktor, forsker 1109 og førsteamanuensis.

8 Forslag 17 - bistilling

Forskerforbundet er kjent med at flere institusjoner praktiserer to-årige tilsetninger i bistillinger og ser ingen grunn til at loven skal stramme inn på dagens praksis. Vi foreslår derfor at forslaget endres til «Det kan ansettes på åremål i bistilling. Åremålsperiodene kan være fra to til seks år.»

9 Forslag 21 - avsetting av enkeltstyremedlem

Forskerforbundet mener dagens bestemmelse i §9-8 er tilstrekkelig. Vi ser det ikke godt gjort av departementets korte begrunnelse hvorfor de nå ønsker å utvide bestemmelsen til også å kunne avsette enkeltmedlemmer i styret. Vi mener at forslaget ikke er forenlig med institusjonenes autonomi og selvstyre, i tillegg til at det vil kunne virke unødig disiplinerende på enkeltmedlemmer av styret. Forskerforbundet går derfor mot forslaget og mener at bestemmelsen må videreføres slik den er i dag.

10 Forslag fra Forskerforbundet - styrets oppgaver (UH-lovens § 9-2 nr 4)

Forskerforbundet vil benytte anledningen når loven er oppe til revisjon til å foreslå endringer i UH-lovens § 9-2 nummer 4. Denne paragrafen var ment å regulere den interne organiseringen når det gjelder opprettelse og nedleggelse av enheter samt styringsordninger og sammensetning av eventuelle styringsorgan ved de underliggende enheter (jf. Bernt 2006: 161-2). Vår erfaring er at bestemmelsen også blir brukt til å fastsette ren administrativ organisering, for eksempel IHR ved UiO. Dette strider både mot lovens intensjon og de ansattes rett til medbestemmelse etter Hovedavtalen i Staten (HA).

Forskerforbundet støtter styrets rett til fritt å opprette og nedlegge enheter på alle nivåer. Det er også styret som skal fastsette styrings- og ledelsesform for de underliggende enhetene. Derimot må interne, administrative omorganisering følge bestemmelsene i HA.

Forskerforbundet foreslår derfor at UH-lovens § 9-2 (4) endres som følger:
«Styret selv fastsetter virksomhetens interne, **faglige** organisering på alle nivåer. Organiseringen må sikre at studentene og de ansatte blir hørt.»

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet

Petter Aaslestad
Leder

Sigrid Lem
Generalsekretær